

Jewish Views of Christianity: From Recoil to Tolerance

1. רמב"ם, הל' עבודה זרה פ"ט ה"ד:

הנוצרים עובדי ע"ז הם ויום ראשון הוא יום אידם, לפיכך אסור לתת ולשאת עמהם בארץ ישראל יום חמישי ויום ששי שבכל שבת ושבת ואין צריך לומר יום ראשון עצמו שהוא אסור בכל מקום, וכן נוהגין עמהם בכל אידיהם.

2. שם, הל' מלכים פי"א ה"ד:

...אף ישוע הנצרי שדמה שיהיה משיח ונהרג בבית דין, כבר נתנבא בו דניאל שנאמר ובני פריצי עמך ינשאו להעמיד חזון ונכשלו. וכי יש מכשול גדול מזה. שכל הנביאים דברו שהמשיח גואל ישראל ומושיעם ומקבץ נדחיהם ומחזק מצותן. וזה גרם לאבד ישראל בחרב ולפזר שאריתם ולהשפילם ולהחליף התורה ולהטעות רוב העולם לעבוד אלוה מבלעדי ה'. אבל מחשבות בורא עולם אין כח באדם להשיגם כי לא דרכינו דרכיו ולא מחשבותינו מחשבותיו. וכל הדברים האלו של ישוע הנצרי ושל זה הישמעאלי שעמד אחריו אינן אלא לישר דרך למלך המשיח ולתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד. שנ' כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד. כיצד. כבר נתמלא העולם כולו מדברי המשיח ומדברי התורה ומדברי המצוות ופשטו דברים אלו באיים רחוקים ובעמים רבים ערלי לב והם נושאים ונותנים בדברים אלו ובמצוות התורה אלו אומרים מצוות אלו אמת היו וכבר בטלו בזמן הזה ולא היו נוהגות לדורות ואלו אומרים דברים נסתרות יש בהם ואינן כפשוטן וכבר בא משיח וגלה נסתריהם. וכשיעמוד המלך המשיח באמת ויצליח וירום וינשא מיד הם כולן חוזרין ויודעים ששקר נחלו אבותיהם ושנביאיהם ואבותיהם הטעום.

3. בבלי, עבודה זרה, דף ב' ע"א:

לפני אידיהן של עובדי כוכבים שלשה ימים - אסור לשאת ולתת עמהם, להשאילן ולשאול מהן, להלוותן וללוות מהן, לפרוען ולפרוע מהן.

תוספות:

אסור לשאת ולתת עמהם - פ"ה משום דאזיל ביום אידו ומודה לעבודת כוכבים מתוך לשונו משמע שר"ל אף ממקח וממכר וקשה על מה סמכו העולם לשאת ולתת ביום איד העבודת כוכבים עמהם נהי דרוב אידיהם מן הקדישים הם מ"מ בכל שבוע יום אחד יש להם דלרבי ישמעאל (לקמן ו.) לעולם אסור ואין לומר דהיינו טעמא משום (חולין יג:) דעובדי כוכבים שבח"ל לאו עובדי עבודת כוכבים אלא מנהג אבותיהם בידם דהא אמר שמואל בגמ' (לקמן ז:) בגולה אינו אסור אלא יום אידם בלבד משמע הא יום אידם מיהא אסור לכך נראה דשרי משום איבה...ועוד אי טעמא משום איבה תינח להלוותם ולהשאילם ולפרעם כשהעובד כוכבים תובע חובו אבל לשאת ולתת עמהם דהיינו מקח וממכר מאי איבה איכא וכי לא יוכל ישראל לומר איני צריך עתה למכור ולקנות וכן לשאול וללוות ולפרוע מה ידע העובד כוכבים שמניח משום אידו לכך נראה דטעם ההיתר משום דעכו"ם שבינינו קים לן בגוייהו דלא פלחו לעבודת כוכבים... ור"ת היה מפרש אסור לשאת ולתת עמהם דוקא במידי דתקרובת ולא איירי כלל בלקנות דודאי שרי...

4. בבלי, בכורות דף ב' ע"ב:

אמר אבוא דשמואל: אסור לאדם שיעשה שותפות עם העובד כוכבים, שמא יתחייב לו שבועה, ונשבע לו בשם עבודת כוכבים שלו, והתורה אמרה: לא ישמע על פיך!

שו"ת רש"י סימן קפ:

פעם אחת נתחייב גוי שבועה לרבינו, והוליכו עד פתחה של עבודה זרה כאילו הוא רוצה להשביעו, אבל לא היה בלבו להשביעו. שהרי אמרו חכמים אסור לו שיעשה שותפות עם הגוי, שמא נתחייב הגוי שבועה [ונשבע בעבודה זרה שלו] והתורה אמרה לא ישמע על פיך אבל מראה היה כדי שיודה, והביאו רקב העצמות הקדשים והניח הגוי עליהן פרוטה כדי לקלון עבודה זרה. ומאן רבי ונתן לו זמן שבועתו: מאותו

זמן ואילך קבל ר' [עליון] שלא ישא ויתן עם הגוי באמונה דבר גדול שבעינו, שמא יכפור הגוי ולא יאמינו בשבועה, כדי שלא יניח גוי מעות למרקולוס ונמצא עבודה זרה נהנית על ידו. ועוד שמודה ומראה כאלו יש ממש בה, שהוא מביא [לעבודה זרה] לישיבה בה.

תוספות:

שמא יתחייב לו עובד כוכבים שבועה - מכאן אוסר רבינו שמואל קבלת השבועה מק"ו ור"ת מתיר מפני שהוא כמציל מידם כדתניא פ"ק דמס' ע"ז (דף ו:): מלוה על פה גובין מהן מפני שהוא כמציל מידם אף על גב דאזיל ומודה ויש לחלק בין ספק לודאי עוד מיייתי ר"ת ראייה מההיא דפרק [בתרא] דמגילה (דף כח.) דאמר אבוב בר איהי תיתי לי דלא עבדי שותפות עם עובד כוכבים ואי אסור מאי רבותיה וכן פר"ת שלא היו נזהרים משלש סעודות מדאמר פרק כל כתבי (שבת דף קיח:): תיתי לי דקיימית ג' סעודות משמע שכולן לא היו נזהרים בהן עוד פר"ת בזמן הזה כולן נשבעים בקדשים ואין תופסין בהם אלהות ואף על פי שמזכירין [עמהם] שם שמים וכוונתם [לד"א מ"מ] אין זה [שם] עבודת כוכבים כי דעתם לשם עושה שמים וארץ ואף על גב שמשותף ש"ש ודבר אחר אין כאן לפני עור לא תתן מכשול דבני נח לא הוזהרו על כך ולדידן לא אשכחן איסור בגרם שיתוף.

רבינו ירוחם - תולדות אדם וחווה נתיב יז חלק ה דף קנט טור ג:

אסור לעשות שותפות עם הגוי שמא יתחייב לו הגוי שבועה וישבע בעבודה זרה שלו והתורה אמרה לא ישמע על פיך כי אסור לגרום שישבעו אחרים בשם עבודה זרה כך פשוט בסנהדרין. ואם נשתתף עמו כתב רש"ם שאם נתחייב לו הגוי שבועה שאסור לקבלה ממנו. ור"ת כתב שמותר לקבלה ממנו כיון שנשתתף עמו כבר שלא יפסיד ממנו וכן נראה עקר וכן כתב הר"א שמוותר. וכתב ר"י כי יש התר אחד בזמן הזה כי נשבעין בקדשים שלהם הנקרא עון גליון ואין תופסין בהן אלהות ואף על פי שמזכירין שם שמים וכוונתם לישו הנצרי מ"מ אין מזכירין שם עבודה זרה וגם דעתן לעושה שמי' וארץ ואף על גב דמשתפין שם שמים ודבר אחר לא מצינו שאסור לגרום לאחרים לשתף וגם משום ולפני עור לא תתן מכשול ליכא דלא הוזהרו בני נח על השתוף ע"כ.

5. א"מ הברמן, ספר גזירות אשכנז וצרפת, ירושלים תש"ל, עמ' לא:

וכניהם זטעם, הרכה והענוגה שחטה ילד שעשועה. ויכמדו כולם איש ואשה וישחטו זה לזה, והבתולות וכלות וחתנים הכיטו בעד החלונים וצעקו בקול גדול: הביטה וראה אלהינו, מה אנו עושין על קידוש שכך הגדול, בלי להמיר אוהך בתלוי נצלכ נצר נסחב ונתעב ומשוקין בדורו, סמזר וכן הנירה וכן הזיטה. ובני ציון היקרים, בני מעגנצא נתנסו

6. בית הבחירה למאירי מסכת בבא קמא דף לז ע"ב:

שור של ישראל שנגח שור של נכרי פטור מדין רעהו ושל נכרי שנגח של ישראל בין תם בין מועד משלם נזק שלם... ולפי מה שנאמר בגמרא דוקא בעממים שאינם גדורים בדרכי דתות ונימוסים כמו שאמר עליהם בגמרא ראה שבע מצות שקבלו עליהם בני נח שלא קיימום עמד והתיר ממונם כל שעה שהדין מחייבם בכך הא כל ששבע מצות בידם דינם אצלנו כדינו אצלם ואין נושאים פנים בדין לעצמנו ומעתה אין צריך לומר שכן באומות הגדורות בדרכי דתות ונימוסים:

7. שו"ת משאת בנימין, מיץ 1776, מבוא:

מידעה
רבה לכל הקורא נספר זה כי כל מקום שזכרנו שם עכו"ם נכרי או ע"ז הכל נחמך האומות הקדמוני' שלא היו טאמינים בהנורא ית' ונהשגחמו כמוזכר בהרמב"ם ז"ל. נספרו הם וזהו נמורה ננוכים חלק ג' פרק כ"ט ואין זה נוגע לגמרי אל העמים נזמן הזה אשר אנתנו יושנים תח אדרנה עליהם אמרו חז"ל הוי מתפלל בשלמון של נולכו' וכו' י ולקיי השלוש ינרכנו בשלוס: